

Naujus metus sutinkant

Generalinio superintendente kun. Stasio Neimano (190 – 1995) mintys, atspausdintos iš-eivijos lietuvių reformatų žurnale “Mūsų sparnai” Nr. 3 pasitinkant 1953 metus, kurios aktualios ir mūsų dienomis, parašytos tarsi mums, mūsų gyvenamame pasaulyje

Vėl žengiame į naujus metus; vieni prislėgta širdimi, susirūpinę, kiti su viltimi, gražiais sumanymais ir plačiais užsimojimais. Kitaip ir negali būti, nes juk esame maštantys žmonės.

Tačiau gera tam, kuris nuoširdžiai taria: “Aš keliu savo akis į aukštybes, iš kur man ateina pagalba. Man pagalba ateina iš Viešpaties, kuris sutvėrė dangų ir žemę.” Dievas yra ir lieka mūsų Viešpats, kuris neduos mums paslysti, jei visų pirma sieksime Jo viešpatavimo ir Jo teisėtumo. Viskas vyksta Dievo šventa valia, kuri yra gyvenimas, pagalba, ramybė, džiaugsmas ir malonė tiems, kurie Juo pasitiki.

Kokią reikšmę turi mums naujieji metai? Tai nereikia, kad mes vėl tapome vieneriais metais vyresni, bet kad daugiau subrendome savo įvairių pergyvenimų dėka. Todėl šis, praėjęs laikas, padarė mus griežtesniais, vertinant pasaulio įvykius ir norint juos palenkti į geresnę pusę.

Mūsų dvasiniu gyvenimu rūpinasi ir toliau rūpinsis Sinodas, kuris jau keturis šim-

tus metų (pirmasis Sinodas įvyko 1557 metais gruodžio 14 d. Vilniuje – past.Vr.ž. inf.) tiesia garbingas gaires mūsų veiklai. Dalį užsimojimų jau įgyvendinom, tebevykdome, o dalis ir toliau liks, lyg aukštai išskeltas švyturis, kuris turės nušviesti kelią į erdvę – Amžinybę, kur žmogus laisviau, lengviau atsikvepia. Tad burkimės glaudžiau, senoji ir jaunoji kartą, anksčiau ir naujai atvykę, kiekvienas įneškime savo sumanumo ir veiklos dalį, tuomet mūsų siekimai taps vertingesni ir lengviau įgyvendinami. Būkime Dievo Žodžio vykdytojai, o ne tik klausytojai, klaidinantieji patys save.

Kun. Stasys Neimanas

Pratęsiant gen. superintendente kun. St. Neimano mintis vėl ir vėl grįžti prie Dievo Žodžio – Šventojo Rašto mus kvietė ir Vilniaus liuteronų bažnyčios kunigas Mindaugas Sabutis Reformacijos šventės išvakarėse evangelikams skirtoje TV laidoje “Kelias”.

Jam leidus, spausdiname pagrindines mintis.

Reformacija – grįžimas prie Dievo Žodžio

Reformacija – tai grįžimas prie Dievo Žodžio, Šventojo Rašto, prasidėjo ne 1517 m. Witenberge, kai M.Liuteris prikėlė savo garsiąsias 95 tezes. Jau Senajame testamente mes galime paskaityti apie Ezechielio, Jozuės reformas. Tai gražūs pasakojimai, kaip vėl ir vėl Izraelis atrasdavo Šv.Rašto knygas, jas perskaitydavo, suprasdavo, aiškindavo kitiems ir taip keisdavosi visos tautos gyvenimas, taip ištisos tautos vėl grįždavo prie Dievo Žodžio, atsigreždavo į Viešpatį. Toks grįžimas asmeniniame M.Liuterio gyvenime įvyko, kai jis dar kartą perskaitė laišką galatams ir laišką romiečiams ir atrado, kad žmogus yra išteisinamas ne darbais, poelgiais ar savo kitiems daromu gėriu, bet tik vienintele Jėzaus Kris-

taus auka, t.y. per Dievo malonę. Ta nuostabioji žinia pakeitė daugelio žmonių, ištisų tautų gyvenimą. Tikroji Reformacija prasideda žmogaus širdyje. Jūsų namuose yra, gal būt, kur nors lentynoje užversta knyga Šventasis Raštas arba bent N.testamento knygelė. Ir, jei ji niekuomet nebūna atverčiama, Jūs ir Jūsų šeima niekuomet jos nepaskaitote, tai Reformacijos nėra, ši šventė yra tuščia. Tik tuomet, kai žmogus grįžta prie Dievo Žodžio, ji įvyksta. Tas pats yra ir su Bažnyčia. Ji nuolatos turi grįžti, atsinaujinti, nes Bažnyčiai didelis pavojus nusiteikti taip, tarytum ji jau viską pasiekė, ji niekuomet nesikeis, kad kunigai ir tikintieji yra visiškai teisūs elgdamiesi vienaip ar kitaip. Prisiminkime Jėzaus istoriją,

minia, kuri kryžiuo Kristų, ir kunigus, kurie įdavė Jėzų. Jie taip pat manė esą teisūs, tačiau jie nepažino tiesos. Todėl ir šiandien gyvendami neramiame pasaulyje, kur žmonių pastangos, žmonių išmintis dažnai neduoda jokių norimų rezultatų, mes turime gręžtis vėl ir vėl į Dievo Žodį. Kiekvieną dieną turi vykti tokia šventė – Reformacija – mūsų grįžimas prie Dievo Žodžio, Prie Viešpaties Evangelijos, kad mes pažintume savo dvasinį vargą, savo tuštybę Dievo akivaizdoje ir priimtume jo dovaną, t.y. išganymą ir amžinąją ramybę, kuri prasideda jau dabar ir kuri tęsis amžinai mūsų dangiškojo Tėvo namuose. Amen.

Kun. Mindaugas Sabutis

Sausio 6 d. švenčiame Trijų išminčių – Karalių šventę

Trys išminčiai ateina prie Užgimusiojo ir atneša dovanas. Jie ateina, kad išvystų neregimą šviesą ir po to patys šią šviesą skleistų, Jie atneša žemiškas gėrybes, kad jos taptų palaimintos, o tuomet ir pačios galėtų teikti džiaugsmą.

*Linkiu visiems biržiečiams bei Biržų krašto žmonėms negėstančios Viešpaties šviesos ir Jo naujai tveinančios palaimos 2002 –siems metams,
– linkėjo ev. reformatų kunigas Kęstutis Daugirdas
("Biržiečių žodis" Nr.2, 2002 01 05)*

Pamaldos sausio tryliktąją

"Sausio tryliktąją reikėtų minėti kaip gražiausią dvasinės žmonių stiprybės ir vienybės pavyzdį."

/Iš kunigo diak. Tomo Šerno pamokslo/

Šių metų tryliktoji vėl sekmadienis...

Vilniaus ev. reformatai įprastu laiku rinkosi į pamaldas, kurios turėjo vykti jų bažnyčioje. Pamaldų laikas atėjo, bet žmonės kartu su jų mylimu kunigu diak. Tomu Šernu vis dar lūkuriavo prie užrakintų durų, kol suprato, kad jos nebus atidarytos.

Sunku paprastam žmogui suprasti, kodėl jam, atėjusiam melstis, užrakinamos bažnyčios durys? Kodėl daromi tokie keisti, nesuvoikiami veiksmai?

Šventajame rašte pasakyta, kad Kalno pamoksle Jėzus kalbėjo: "Mylėkite savo priešus ir laiminkite jus kankinančius. Gera darykite tiems, kurie jūsų nekenčia ir melskite už tuos, kurie jus įžeidinėja ir persekioja" /Evangelija pagal Matą 5 skyrius, 44 eilutė/.

Paprastas žmogus galėtų manyti, kad tokią užduotį Jėzus davė savo mokiniams, taigi Evangelijos skelbėjams, šiaip paprastam žmogui sunku tai suprasti ir vykdyti. Vis dėlto manau, kad Jėzaus pamokymas skirtas visiems, ne vien Evangelijos skelbėjams. Atsiunčiamas kartais žmogus sunkus išmė-

ginimas, net toks – melstis už tuos, kurie jį įžeidinėja ir persekioja.

Nuo užrakintų bažnyčios durų tą dieną pasukome į parapijos namus, kur ir įvyko pamaldos.

Paprasti, bet tokie tikri buvo santūraus ir glausto pamokslo žodžiai, kėlę aukštyn mūsų širdis. Beje, kunigas diak. Tomas ir kalbėjo apie širdies ir dvasios dalyvavimą maldoje.

Dievo Žodį skelbia daug kas, bet ar kiekvienas Žodžio skelbimas pasiekia tikslą – bendravimą su Dievu? Būna, kad žodžiai skamba ir nuskamba, nepasiekę nei širdies, nei dvasios. Menkas būtų toks darbas. Tikslai iš širdies kylantį žodį dvasia pagauna ir nuveša į aukštybes, taip malda susieja mus su Aukščiausiuoju.

Per Sausio tryliktosios pamaldas Vilniaus reformatų parapijoje galėjai jausti plevėnančią bendrą dvasingumo nuotaiką. Kad ir be vargonų pritarimo, bet vadovaujami vargonininko Edmundo Meškausko, visi pakiliai giedojo: "O Jėzau, Tu pas mus ateik ir Šventą Dvasią mums suteik..." Jautei iš meilės skelbiamo Dievo Žodžio stiprybę, kuri keikia jausmus ir mintis.

Kai meldžiame – *atsiųsk mums Šventąją Dvasią, "kuri mus visados valdytų ir vestų keliu tiesos"* – tokią akimirką visi greta stovintys esame broliai ir seserys per Kristų.

Parapijietė G. Kniukštienė

2001 metų populiariausių Biržų žmonių sąrašas

1. Dalius Tubys Šv. Jono Krikštytojo parapijos klebonas kanauninkas.

4. Kęstutis Daugirdas – ev. reformatų bažnyčios kunigas.

Jų biržiečiai apibūdina kaip gerą krikščionį, aktyvų kunigą, kuris pritraukia bažnyčion jaunimą. Jo dėka bažnyčioje atsirado vienybė, stiprybė. Žmonės vertina kunigo ryšius su užsieniu, jo pastoracinę veiklą. Taip pat pažymi kunigo gerumą, puikų išsilavinimą.

12. Rimas Mikalauskas – ev. reformatų bažnyčios kunigas.

Tai aktyvus, jaunas žmogus, pritraukiantis į bažnyčią jaunimą. Biržiečiams patinka jo sugebėjimas bendrauti, išsilavinimas.

20. Vytautas Vegys – LERB Si-nodo kolegijos prezidentas.

Aktyvus, puikus žmogus, biržiečių žavintis inteligencija.

Prieš pat Naujus Metus paskelbė
biržiečių laikraštis
„Šiaurės Rytai“
Nr. 152.

◆ Mums rašo

Džiugu buvo prieš Kalėdas paimti į rankas naują reformatų Bažnyčios leidinį "Apžvalga". Jo paantraštėje skaitome: Lietuvos evangelikų reformatų bažnyčios – Unitas Lithuaniae – Sinodo kolegijos informacinis biuletenis. Taigi – **Sinodo kolegijos**. Pagaliau sulaukėme laiko, kai iš autoritetingo šaltinio kiekvienas parapijos narys galės sužinoti ir naujienas iš Sinodo kolegijos darbo, ir apie kitus mūsų Bažnyčios reikalus.

Manau, kad tai labai svarbus įvykis ir kad išreikšiu ne vien savo, bet ir daugelio skaitytojų padėką už šį ryžtingą žingsnį, taip pat ir nuoširdžiausius linkėjimus augti ir gyvuoti.

O nelabai linksma buvo skaityti pasakutinį praėjusių metų "Vilniaus reforma-

Atgarsis

tų žinių" numerį, kuriame jo leidėjai mes-telėjo šventvagišką mintį, jog Apžvalgos" pasirodymas leis joms "Tyliai užgęsti". Brangieji! Taip ir galvoti negalima. Visų pirma tai – skirtingi leidiniai. Kita vertus, argi mes begalėtume gyventi be savo parapijos laikraščelio?

Manau, kad mūsų (o gal ir ne vien mūsų) parapijos likimas būtų buvęs visai liūdnas, jeigu nebūtų pradėjęs eiti šis visų laukiamas leidinukas. Jis kėlė parapijiečių nuotaiką sunkiu metu, pateikdamas ob-

jektivią informaciją, jis buvo pakantus ir taktiškas kitaip manančių atžvilgiu.

"Vilniaus reformatų žinios", nors ir būdamos Vilniaus, teikia bendresnių žinių iš Lietuvos reformatų Bažnyčios gyvenimo, jos istorijos. Jos paskelbia įvairių kunigų pamokslų ar jų ištraukų, perspausdina įdomių straipsnelių iš protestantiškos literatūros, išleistos užsienio kalbomis, pagaliau jos praneša mums apie virtinius parapijos įvykius ir reikalus.

Linkiu "Vilniaus reformatų žinioms" ištvermės ir sėkmės naujaisiais metais. Tegul Dievas stiprina, kad sulauktumėte tikro jubiliejaus, nes ketveri gyvenimo meteliai rodo, jog esate dar labai jauni.

Parapijos narė G. Kniukštienė

Kalėdų eglutė Signatarų namuose

Gražią dovaną Kalėdų švenčių proga mūsų mažiesiems parengė diak. Tomas Šernas ir parapijos jaunimas.

Prieš pat Kalėdas, t.y. gruodžio 21d. 17 val. Signatarų namuose mūsų vaikučiai šoko, dainavo, deklamavo ir džiaugėsi puikia, gražiai padabinta eglute.

Jaunimas paruošė vaidinimą "Žaisliukai". Jo personažai: balionėlis (Rūta), meškutė (Augis), Buratinas (Vykintas), katytė (Viktorija), Negriukė (Gabija), Didžėjus (Ernestas) vadovaujami žaismingų mergytės (Donalda) ir berniuko (Žydrūnas), pasitiko vaikučius ir juos atledėjusius tėvelius jau prie durų.

Sulaukę Kalėdų senelio su dovanų maišu vaikučiai ir suaugusieji pa-

sitiko katučių plojimais. Šokant ir dainuojant su Kalėdų seneliu, vaikučių akys vis kryo į dovanų maišą, kuris stovėjo po eglute. Kadangi Kalėdų senelis skubėjo pas kitus vaikučius, o mūsų šaliai labai norėjo dovanėlių, tai dovanų maišas bemat ištuštėjo. Dar truputį pašokę ir padainavę susirinkusieji išlydėjo Kalėdų se-

nelį, pažadėję visus metus būti gerais ir laukti kitų Kalėdų.

Vyresnio amžiaus parapijiečiai dėkojo jaunimui, paruošusiam įdomią programėlę "Žaisliukai" mūsų mažiesiems, ir diak. Tomui Šernui radusiam šiam renginiui šiltas ir jaukias patalpas Signatarų namuose.

Irena Petrylienė

Naujos knygos

„Kai prisimename, kokia trumpa šios žemės būtis, kad viskas šioje žemėje greit pračina, kad mūsų laukia amžinatvė, kad vėl susitikime su savo artimaisiais, mums užsidega švieši vilties žvaigždė” -monsinjoras Kazimieras Vasiliauskas.

Leidykla „Tyto alba” 2001 metų pabaigoje išleido neseniai mirusio biržiečių klubo „Krivulė” nario, iš Va-

balninko kilusio Romos katalikų kunigo monsinjoro Kazimiero Vasiliausko pamokslų rinkinį „Švieši vilties žvaigždė”. Pamokslus užrašė ir rinkinį sudarė žurnalistė Aldona Kudžmaitė, o pavadino knyga, tikriausiai, pagal pamokslą, pasakytą monsinjoro Šv. Rapolo bažnyčioje 1986 m. sausio 6 d. /per Trijų Karalių šventę/, „Mūsų tikė-

jimo žvaigždė”. Nors pamokslas buvo pasakytas dar Lietuvai neatgavus Nepriklausomybės, kada tikėjimo laisvė buvo tik deklaruojama, kada visai buvo varžomas dvasinis darbas, jame išreikštos mintys ne tik įdomios, bet ir labai svarbios mums. Tad spausdiname šiek tiek patrumpintą šį pamokslą, monsinjoro pasakytą per Tris Karalius.

Mūsų tikėjimo žvaigždė

Šios dienos Evangelija mums pasakoja apie retą reiškini. Apie tai, kaip trys išminčiai iš Rytų, pamatę nuostabią žvaigždę, atvyksta pagarbinti užgimusio Kūdikelio. Jei jie nebūtų išvydę tos žvaigždės ir nuostabaus jos švytėjimo, be abejo, jie nebūtų iškeliavę į tą tolimą kelią, kupiną įvairiausių pavojų. Jie, sekdami šia žvaigžde, buvo įsitikinę, kad suras seniai išpranašautą ir laukiamą karalių. Ir jie ta žvaigžde nenusivylė. Ji, toji žvaigždė, atvedė juos į Betliejų, į mažutį gardelį, kur atrado Kūdikelį ir Mariją, prieš kuriuos iš džiaugsmo sukluvo ir įteikė dovanas.

Dievas ne tik trims išminčiams uždegė žvaigždę jų gyvenimo horizonte. Ne tik jiems davė Vadovą. Kiekvienam žmogui Dievas uždega šviesias žvaigždes, kad jos vestų per toliausias gyvenimo tamsybes.

Kas jos, tos žvaigždės, uždegtos pačioje kūdikystėje? Viena iš brangiausių žvaigždžių, kurią mes pamatėme dar vaikučiai būdami, yra mūsų brangaus tikėjimo žvaigždė. Ji, ta žvaigždė, ir mus turi vesti toliau nuo gyvenimo šunkelių.

Pažvelgę į savo gyvenimą, mes matome daugybę kelių, einančių įvairiausiomis kryptimis, įvairiausiai susipynusių. Mes žinome, kaip kartais tie žmonių keliai neaiškūs ir klaidūs. Vienas poetas savo eilėraštyje rašė: *„Viešpatie, pasakyk, kuriuo keliu, kieno keliu? Kaip viskas dabar darosi man neaišku...”* Kartais keliaudami gyvenimo keliais, mes matome tik tam tikras rodykles. Kartais jokių ro-

diklių nebūna. Neretai pasitaiko įvairūs ekskursijų vadovai, kurie siūlo mums parodyti pačius gražiausius, pačius naujausius, pačius moderniausius kelius. Bet dažnai mes jaučiame, kad šitais labai moderniais ekskursijų vadovais ne visada galima pasitikėti. Kiek tų gyvenimo klystkelių mes matome šalia savęs! Šalia mūsų pačių brangiausiųjų. Todėl, kad lengviau mums būtų orientuotis beiėskant tikrojo, nuoširdaus žmogaus, tikrojo kelio, mūsų gyvenimo rytą Viešpats mums uždegė brangią tikėjimo žvaigždę. Žvaigždę, kuri kaip ugninis Mozės stulpas veda mus tikruoju keliu. Turint tikėjimo šviesą, mums nereikia klausinėti pakeleivių, kaip susirasti tikrąją kryptį. Mums nereikia skaityti rodyklių, užrašytų ne visada neklystančio žmogaus ranka. Mes, tikėjimo žmonės, esame įsitikinę, kad tikėjimo nurodyta kryptis visada yra teisinga. Mes tikime, kad tikėjimas veda mus ne į pražūtį, ne į katastrofą, o pas amžinąjį Tėvą, kuris laukia mūsų sugrižtančių su mylinčia širdim.

Mūsų tikėjimo žvaigždė. Laimingas, kas ją pamatė vaikystėje. Kas per visą gyvenimą jos nepametė, kas visą gyvenimą eina jos rodomu keliu. Ir mums, tikintiesiems, atrodo, kad labai nelaimingas tas, kuris šitos šviesos nemato. Tiek daug klystkelių žmogaus tada laukia, kai jis nebeturi tikėjimo žvaigždės. Anglijoje ant vieno antkapinio paminklo yra toks užrašas: *„Gyvenau abejonėse, mirštu netikrume, nežinau į*

kur einu”. Koks nelaimingas buvo tas žmogus, liepęs ant antkapio užrašyti tokius žodžius! Visą gyvenimą jį vargino abejonės. Liūdesys ir baimė buvo jo akyse jam mirštant. Drebdėjo jo širdis išeinant į tamsą ir nežinią. Žymus vokiečių poetas Šileris teigia: viskas pradeda siūbuoti po žmogaus kojomis, kai jis nebetenka tikėjimo. Šią Šilerio žodžių teisingumą mes galime patvirtinti ir savo gyvenime, žiūrėdami į visiškai nebeturinčius tikėjimo žmones. Tikinčiam žmogui žemė po kojomis nesūbuoja. Regėdamas tikėjimo žvaigždę, jis jaučia tai, ką Kristus jam garantavo *„Dangus ir žemė praeis, bet mano žodžiai nepraeis”.* Kristus tikinčiam žmogui prižadėjo: *„Aš – prisikėlimas ir gyvenimas. Kiekvienas, kuris gyvendamas tiki manimi, niekada nepraus”.* Tikintis žmogus žino, iš kur jis atėjo, kur gyvena, kur eina ir koks yra jo gyvenimo tikslas. Jis žino, kaip gyventi, ką daryti, kad tą šviesią gyvenimo amžinatvę užsipelnis. Regėdamas gyvenimo šviesą, jis randa savo gyvenimo stilių, kuris turi išliekamąją vertę.

Todėl mes, prisimindami, kaip tie trys išminčiai, žvelgdami į žvaigždę, eina į Betliejų, žinodami, kokia brangia šviesa šviečia mūsų tikėjimo žvaigždė, galime pasakyti:

Būk pasveikinta, mūsų tikėjimo žvaigždė! Tik tu mus vedi tikraisiais keliais Dievop. Dėkingi mes tau už gyvenime surastą pusiausvyrą ir giedrumą mirties valandą. Tesaugo mus tavo šviesa nuo klaidų ir apsigavimų. Amen.

Prisimename išėjusius:

Vargonininkę Elžbietą Radinskaitę

Sausio 16 d. sukako 20 metų, kai Papilyje, Kubilių kaimo kapinėse 1982 m. atgulė amžinojo poilsio ilgametė Nem.Radviliškio ir Papilio reformatų parapijų gabi ir pasišventusi vargonininkė **Elžbieta Radinskaitė**. Gimė ir augo Naujamiestyje, Panevėžio raj., kur dar ir pokaryje stovėjo reformatų bažnyčia,

menanti reformatų klestėjimo laikus, kai Naujamiestis priklausė didikams Valavičiams, paskui Radviloms. (1987 m. bažnyčia nugriovė su buldozeriu ir vietoj jos šventoriaus bei kapinaičių įruošė priešais R.katalikų bažnyčia aikštę).

E.Radinskaitė vargonavimo meno mokėsi pas Vilniaus reformatų bažnyčios var-

gonininką kompozitorių prof. Konstantiną Galkauską. Pokaryje, kai Nem.Radviliškio reformatų parapija nebeturėjo savo vargonininko, kun.A.Šernas parsikvietė ją į Nem.Radviliškį. Kai ir ten pamaldos nebebuvo pastoviai laikomos, Elžbieta Radinskaitė persikėlė gyventi į Papilį ir ten džiugino žmonių širdis puikia vargonų muzika.

Mokslininką Mykolą Galvelę

Sausio 30 d. sukako 60 metų, kai Leningrado kalėjimo ligoninėje mirė Lietuvos reformatų Bažnyčios kuratorius, biochemikas profesorius **Mykolas Galvelė**. Mykolas Galvelė, Jokūbo sūnus gimė 1875 m. gruodžio 20 d. daugiavaikėje pasiturinčio valstiečio šeimoje buvusios Kauno gubernijos Biržų valsčiaus Vinkšninių kaime. Jaunuolis per dvejus metus sugebėjo pasirengti ir 1891 m. įstojo į Mintaujos /Jelgavos/ berniukų gimnaziją. 1894 m. atvažiavo į Peterburgą, stojo dirbti vaistininko mokiniu, pasirošė vaistininko padėjėjo egzaminams ir juos sėkmingai išlaikė. Tuo metu jis susitiko su žymiausiu rusų biochemiku, Akademijos prof. A.Danilevskiu, kuris jį paskatino visam gyvenimui atsidėti mokslo tyrimams. Gavo rekomendacijas ir išvyko stazuotis į užsienį: Berlyno, Kelno chemijos laboratorijas ir farmacijos įstaigas, Paryžiaus Sorbonos universiteto chemijos laboratorijas. 1900 m. M.Galvelė grįžęs į Rusiją, įstojo į Jurjevo /Tartu/ universiteto medicinos fakulteto farmacijos skyrių, kurį baigęs 1902 m. gavo provizoriaus diplomą. Tais pat metais Peterburge priimtas į Karo medicinos akademijos chemijos katedrą. Nuo tol iki pat suėmimo jo visa mokslinė ir pedagoginė veikla susijusi su Akademija. M.Galvelė ėmėsi eksperimentinio žensnio cheminės sudėties tyrimo ir 1906 m. apgynė šia tema magistro disertaciją. Dėstydamas būsimiems gydytojams, M.Galvelė pajuto, kad nepakanka vien chemijos ir farmacijos žinių, ir, nesigėdydamas keturiasdešimties metų amžiaus, 1915 m. įstojo į Jurjevo universiteto medicinos fakulteto trečią kursą. Po dviejų metų studijų dėl karo veiksmų buvo atšauktas į Akademiją, ir tik 1918 m. savarankiškai pasirošęs išlaikė likusius baigiamuosius egzaminus Psichoneurologijos institute ir pagaliau gavo gydytojo diplomą. 1919 m. M.Galvelė buvo patvirtintas Karo

medicinos akademijos fiziologijos chemijos katedros vyr.dėstytoju /docentu/. 1920 m. buvo kviečiamas atvykti dirbti į Lietuvą, į besikuriančias mokslo institucijas, bet M.Galvelė liko dirbti Karo medicinos akademijoje. Gal todėl, kad 1916 m. mirus pirmajai žmonai biržietei Marijai Mikelėnaitėi ir likus su trimis mažametėmis našlaitėmis jis parvedė pamotę Idą Tusnelđą /irgi ne rusę/- vakarietišku kalbų mokytoją.

1924 m. M.Galvelei buvo pavesta vadovauti fiziologijos chemijos katedrai, kurioje parengė originalų cukraus kiekio kraujyje nustatymo metodą, tyrinėjo sveikų ir ligonių cukraus kiekį, atliko fruktozės ir sacharozės įsisavinimo žarnyne stebėjimus. 1928 m. M.Galvelė pasiūlė paprastą insulino gavimo būdą ir kartu su A.Smitu parengė jo pramoninės gamybos metodą, pradėjo vitaminologijos tyrimus. 1931 m. gruodžio mėn. jam suteiktas profesoriaus vardas, o 1935 m. be disertacijos gynimo pripažintas medicinos mokslų daktaro laipsnis. M.Galvelės vadovaujama biochemijos katedra tyrė radioaktyvaus fosforo pagalba apykaita smegenyse ir raumenyse, pradėjo naudoti žymėtuosius atomus biochemijos problemoms spręsti, tęsė M.Iljino pradėtus embriologijos tyrimus, kurių naujovės kėlė užsienio mokslininkų susidomėjimą. Katedra iškilo į pirmaujančių Leningrado mokslo kolektyvų gretas. Prof. M.Galvelė buvo plataus akiračio mokslininkas, sugebėjęs orientuotis Europos biochemijos mokslo lygyje ir nustatyti labiausiai perspektyvias tyrinėjimų kryptis. Jis taip pat buvo nuostabus jaunųjų mokslininkų auklėtojas. Mokiniai jį prisimena kaip nesavanaudišką, labai dorą, gerą, bet patiklų mokslininką. Šių dorovinių seno inteligento savybių neįvertino jaunesnioji mokslininkų karta, pasidavė karjeristų intrigoms ir 1941 m. rudenį prof. Mykolas Galvelė buvo nušalintas nuo vadovavimo katedrai, o rugsėjo 17 d.,

pagal šmeižikiškus naujųjų savo bendradarbių skundus areštuotas. 1942 m. sausio 13 d. Karo tribunolas nuteisė jį dešimčiai metų patisos darbų, o praėjus po teismo 17 dienų 1942 m. sausio 30 d. profesorius mirė užblokuoto Leningrado kalėjimo ligoninėje. Niekuo nekaltas mokslininkas buvo reabilituotas 1959 m. kovo 28 d., jo vardas minimas Karo akademijos leidiniuose apie biochemijos vystymą, atspausdinti kai kurie darbai.

Vokiečiams artėjant prie Leningrado ne tik pats prof. M.Galvelė buvo suimtas kaip galimas vokiečių šnipas, bet ir jo jauniausioji dukra, vidaus ligų gydytoja, Tamara Skaldickaja /gim.1914 m./ bei antroji žmona Ida Tusnelđa 1942 m. vasarį buvo suimtos ir sušaudytos. Vyriausioji dukra Marija /gim.1907 m./, pediatrė, mirė 1951 m., vidurinioji, chirurgė Elena /gim.1912 m./, išsaugojusi garbingą tėvo pavardę Galvele, mirė 1990 m.

Amžininkai prof.Mykolą Galvelę prisimena kaip susipratusių lietuvių, didelį patriotą, ištikimą savo Bažnyčiai reformatą. Nepriklausomos Lietuvos Sinodas buvo jį išrinkęs kuratoriumi. Jo namai buvo atviri visiems lietuviams, kurie nuvykdavo į Petrapilį. Visiems padėdavo, pavaišindavo, ir, reikalui esant, apnakvyndydavo.

1995 m., švenčiant mokslininko prof. Mykolo Galvelės 120-ąsias gimimo metines, minėjimai vyko ir jo gimtinėje: Biržuose ir Vinkšniniuose. Ten pažymėta vieta, kur buvo Galvelių sodyba, malūnas, sudėginti Antrojo pasaulinio karo metais. Minėjimo dalyviai pagerbė tėvų ir giminių kapus Vinkšninių reformatų kapinėse, o paties Žymiojo kraštiečio kapą galima pagerbti tik tarp šimtų tūkstančių stalinizmo aukų bevardžių kapelių...

Parengta pagal išėivijos žurnalo "Mūsų sparnai" Nr.Nr.62, 76, 77, 78.

Ažuolui palūžus

(Minint 50 metų sukaktį nuo kun. Aleksandro Balčiausko mirties)

Metai skuba, nešdami vis tolyn prisiminimus apie mūsų Bažnyčios taurius žmones, palikusius anksti gyvenimą, tačiau vis tebešviečiančius, lyg ryškios žvaigždės, ne tik biržiečių, bet ir visos visuomenės ir ypač Lietuvos evangelikų reformatų tarpe. Sunku visa tai suvokti netgi dabar, praėjus 50-čiai metų nuo tos Biržų parapijai ir visai Bažnyčiai liūdesio dienos, kai sustojo plakusi tauraus reformatų Bažnyčios kunigo Aleksandro Balčiausko, žengusi į gyvenimo 45-į pavasarį, širdis.

Iki šiol iš atminties neišdilo, rodos taip neseniai skambėję šio talentingo kunigo sakyti pamokslų šilti žodžiai Biržų ev. reformatų bažnyčioje, sutinkant Naujuosius, 1952-sius, metus. Senesnės kartos Lietuvos ev. reformatai prisimena kun. A. Balčiauską kaip aukštos kultūros, draugišką ir tolerantišką asmenybę, turėjusią didelį autoritetą ne tik ev. reformatų, bet ir kitų konfesijų tikinčiųjų tarpe. Jo laikomų pamaldų su giliai pamokančiais ir prasmingais pamokslais pasiklausyti bažnyčioje ar kapinėse ateidavo net laisvamaniai, netikintys biržiečiai. Sunki netektis tada ištiko mūsų Bažnyčią. Šis taurus, jautriosielos, geros širdies dvasininkas buvo taip reikalingas ir nepakeičiamas tais sunkiaisiais pokario metais.

Kun. A. Balčiausko tikybos pamokos Biržų gimnazijoje būdavo vienos įdomiausių, moksleiviai jų visuomet laukdavo. Su įsijautimu jis pasakodavo apie Husą, Viklią, Liuterį, Farelį, Kalviną bei kitus reformatorius pabrėždamas, kokį sunkų kelią turėjo nueiti ir Lietuvos Reformacija. Savo pamokose jis sugebėdavo sudominti moksleivius, gvildenant pasirinktą temą klausimais - atsakymais, kol nebelikdavo neaiškumų. Įtraukti į įdomius debatus mokiniai ruošdavosi būsimos pamokos diskusijoms. Šios pamokos jo buvusiems moksleiviams neišdilo iš atminties iki šiol. Kun. A. Balčiauskas daug rašė reformatų spaudai ir ragino tai daryti moksleivius. Kaip malonu būdavo, kai rasdavai savo ar draugo straipsnelį ar eilėraščių, atspausdintą „Sėjėjo“ laikraštyje. Labai įspūdingos būdavo šiek tiek trumpesnės nei suaugusiems pamaldos jaunimui, giedant iš „Karys evangelikas“ giesmynėlio.

Kun. A. Balčiausko genealoginio medžio šaknys gana gilios. Jo protėviai, bajo-

rai ev. reformatai, kilę nuo Biržų. Prosenelis Jurgis Balčiauskas nuomojo Tiškevičių dvarą Totoriuose, Biržų krašte. Čia 1816 m. gimė Aleksandro senelis Konstantinas Balčiauskas, kuris 1834 m. vedė, nusipirko žemės Šakiškiuose, netoli Panevėžio, ir priklausė Švobiškio parapijai. Jo sūnūs Silvestras ir Romualdas buvo baigę Slucko reformatų gimnaziją. 1889 m. kun. Adolfas Neimanas Švobiškio reformatų bažnyčioje sutuokė Romualdą Balčiauską su Jadvyga Klementavičiūte. Būsimasis kunigas gimė 1907 m. spalio 5d. jau turėdamas dvi sesutes ir brolių. Kun. Jonas Šepetys pakrikštijo Aleksandrą Švobiškio ev. reformatų bažnyčioje. Krikšto motina buvo kunigienė Klara Šepetienė.

Pradžios mokyklą baigė Pumpėnuose, 1927 m. – Panevėžio vyrų gimnaziją. Prof. kun. Povilo Jakubėno paskatintas įstojo į Kauno Vytauto Didžiojo universiteto Evangelikų teologijos fakultetą. Dalyvavo studentų evangelikų draugijos veikloje, dėstė tikybą mokiniams evangelikams Kauno „Aušros“ berniukų ir mergaičių gimnazijose. Baigęs studijas 1931 m. birželio 25 d. buvo Sinodo Biržuose ordinuotas diakonu ir paskirtas klebono padėjėju bei pradžios mokyklų tikybos mokytoju. Būdamas gero būdo, taktiškas, kuklus, kantrus, jautrus, su negežtančia šypsena veide, jis greitai įgijo pasitikėjimą parapijiečių tarpe. Ypač didelį dėmesį skyrė jaunimui. Talkinant astronomui kuratoriui Pauliui Slavėnui, mokytojams Alfredui Šlikui, Petriui Bružui, Petriui Dubrai ir kitiems, 1931 gruodžio 20 d. kun. A. Balčiausko rūpesčiu buvo įkurta reformatų jaunimo „Radvilos“ draugija. Po metų, 1932 m. birželio 28 d., per Sinodą gensuperintendento prof. kun. P. Jakubėno buvo ordinuotas kunigu. Jis tapo ketvirtuoju reformatų dvasininku ilgoje Balčiauskų giminės istorijoje (pirmą sykį kunigo Balčiausko pavardė Sinodų kanonuose paminėta 1751 m.).

Gilindamas savo žinias, A. Balčiauskas 1937 m. lankėsi Šveicarijoje, Vokietijoje ir Italijoje. Gerai mokėjo vokiečių, lenkų, rusų kalbas. Jis atliko didelį švietėjišką darbą, rašydamas straipsnius į „Sėjėją“, „Mūsų žodį“, „Lietuvos evangelikų kelią“. Su mokytoju A. Šliku redagavo knygą „Jaunimo vadovas“, išleistą 1939 metais. Tais pat metais redaga-

vo ir išleido knygėlę „Husas ir Viklefas“ apie šių reformatorių veiklą.

1940 m. kovo 16 d. Lietuvos reformatų kolegija kun. A. Balčiauską paskyrė Lietuvos kariuomenės evangelikų kapelionu. Persikėlęs į Kauną, be tiesioginių savo pareigų, dažnai laikydavo per radiją transliuojamas pamaldas evangelikams. Tačiau 1940 m. birželio mėn. įvykiai nutraukė bažnyčios kultūrinę veiklą. Vėl pasikeitus situacijai, laikė pamaldas Kauno ev. liuteronų bažnyčioje reformatams ir liuteronams kartu. 1942 m. vedė mokytoją Aleksandrą Brokertaite ir tais pat metais grįžo į Biržus, dirbo antruoju kunigu ir dėstė tikybą gimnazijoje. Čia gimė sūnus Donatas ir dukra Virginija.

Sunki dalia teko kun. A. Balčiauskui pokario metais, kai iš 14 kunigų Lietuvoje buvo likę tik: jis, superintendentas A. Šernas, kun. P. Jašinskas ir kun. M. Frankas. Šis įtemptas laikotarpis palaužė A. Balčiausko sveikatą. 1952 m. sausio 1-ąją kun. A. Balčiauskas laikė paskutiniąsias pamaldas Biržų reformatų bažnyčioje. Vakare jį ištiko infarktas, nuo kurio tuomet nebuvo vaistų. Mirė kunigas Aleksandras Balčiauskas 1952 m. sausio 24 d., palaidotas vasario 3 d. Be reformatų kunigų, laidotuvėse dalyvavo liuteronų kun. J. Kalvanas, pamokslą sakė kun. M. Frankas, kuriam taip pat nelėmta buvo sulaukti senatvės.

Minėdami kunigo Aleksandro Balčiausko 50-sias mirties metines, prisimename jį kaip gražiausią mūsų Bažnyčios žiedą, anksčiau nuskintą, ir kartu kaip Žmogų, pripildžiusį mūsų širdis tikėjimo. Norėtusi, kad dabartinės kartos tikėjimo bendraminčiai išmokytų ramiai ir įtikinančiai skleisti Dievo žodį, skiepytų pagarbą ir meilę vieni kitiems, būtų tolerantiški, gerbtų kitų pareikštas mintis ir įsitikinimus taip, kaip mokėjo šis mūsų Bažnyčios šviesios atminties dvasininkas.

Tegu ir šių liūdnos sukakties susikau-pimo valandą gėlės ir baltosios žiemos snaigės, puošiančios velionio kapą, bus mūsų didžios pagarbos ir meilės simboliu Lietuvos evangelikų reformatų tikėjimo Ažuolui, besilinsinčiam Biržų senosios evangelikų kapinėse ant Širvėnos ežero kranto.

J. Jasiukėnas

Vilniaus ev. reformatų parapijos gruodžio 25 d. įvykusių rinkimų seniūnijose rezultatai:

Jaunimo Saulėtekio seniūnija:

seniūnė Rūta Kėželytė,
pavadootoja Jurga Gluskinienė;
Centro, Žvėryno, Užupio, Naujininkų, Salininkų,
Nemėžio seniūnija:

seniūnė Vida Cupreva, pavadootojai Raimundas Natka ir
Vytautas Paltanavičius;

Šeškinės, Justiniškių, Pašilaičių, Fabijoniškių,
Pilaitės seniūnija:

seniūnė Dalija Gudliauskienė, pavadootojas Alfredas Naktinis;

Žirmūnų, Kalvarijų, Baltupio, Tarandės seniūnija:

seniūnė Angelina Kamčiatnienė, pavadootoja Olga Tamulėnaitė;

Lazdynų, Savanorių pr., Grigiškių seniūnija:

seniūnė Danutė Pranulienė, pavadootoja Danutė Paulauskienė;

Karoliniškių, Viršuliškių, Trakų, Trakų Vokės
seniūnija:

seniūnė Otilija Vaitkevičienė; pavadootoja Irena Petrylienė;

Antakalnio, Valakampių, Žaliųjų ežerų, Pavilnio,
N.Vilnios seniūnija:

seniūnė Donata Indriūnaitė, pavadootoja Alė Klovaitė.

Seniūnai ir seniūnų pavadootojai sudaro Vilniaus ev. reformatų parapijos seniūnų tarybą, kuri sausio 7- os dienos posėdyje išrinko valdybą:

Irena Petrylienė – pirmininkė,
Raimundas Natka – pavadootojas,
diak. Tomas Šernas,
Donata Indriūnaitė – ryšiams su seniūnijomis,
Rūta Kėželytė – darbui su jaunimu,
Vytautas Paltanavičius – juridiniams reikalams,
Olga Tamulėnaitė – sekretorė.

SVEIKINAME

Seniausią Vilniaus reformatą

Joną PELANĮ,

kuriam 95 metai sukako
sausio 23 d.

Buvusį Vilniaus parapijietį,
dabar gyvenantį Panevėžyje,

Petrą ŠIDAGĮ,

kuriam 75 metai sukako
sausio 1 d.

Vilniaus aktyvią parapijietę,
kilusią iš Švobiškio,

Emilija

**ŠAVELIENĖ-
ARSINAVIČIŪTĖ,**

kuriai 70 metų sukako
sausio 24 d.

Linkime

*mieliems Jubiliatams
stiprios sveikatos,
santarvės šeimose
ir niekada neprarasti
puikios nuotaikos
bei optimizmo!
Būkite laimingi ir te
Dievas globoja ir laimina Jus!*

Parapijos seniūnų taryba

INFORMACIJA

■ **Gruodžio 21 d. Signatarų namuose Vilniaus reformatų vaikus aplankė Kalėdų Senelis.** Jaunimas, susibūręs į atkurta Radvilos draugiją, kartu su vaikais vaidino, dainavo, šoko.

■ **Gruodžio 25 d. Kalėdų pamaldas su šv. Vakariene Vilniaus ev.reformatų bažnyčioje laikė diak. Tomas Šernas,** jam vyną dalinti padėjo R. Bareikienė (anksčiau, kai nebuvo kunigų, ji laikydavo pamaldas), nes kun. K. Daugirdas, besimokantis Vokietijoje, nespėjo sugrįžti žiemos atostogoms. Vokietijoje net magistraliniai keliai – autobanai – buvo užpustyti sniego, neišvažiuojami. Kun. K. Daugirdui, keliavusiam su šeima, teko sugrįžti ir tęsti kelionę vienam lėktuvu, kuris Kalėdų dieną irgi dėl pūgos nusileido ne Vilniuje, o Rygoje ir jau biržiečiams teko nuvažiuoti parsitikti kunigo. Gili žiema, pūgos sutrikdė Kalėdų pamaldų grafiką.

■ **Gruodžio 24 ir 25 d. d. Biržuose pamaldas laikė kun. R. Mikalauskas; gruodžio 26 d. Kėdainiuose – diak. T. Šernas, jam padėjo pamokslininkas Arūnas Girliavičius; Panevėžyje – kun. J. Norvila.** Kalėdų pirmąją dieną į Panevėžį, nors buvo skelbta, kun. A. Kvedaravičius neatvažiavo. Kauniečiai taip pat nesulaukė minėto kunigo **gruodžio 26 d.** ir šventę giedodami bei skaitydami Šventą Raštą, vadovaujami vargonininkės Laimos, prie eglutės vaikai gavo Kalėdų dovanėles.

■ **Sausio 6 d. Vilniuje pamaldas laikė kun. K. Daugirdas. Sausio 13 d.** į bažnyčią nepatekome, pamaldas diak. T. Šernas laikė parapijos namuose, **sausio 20 d.** buvo leista melstis bažnyčioje. Įdomu, kas nusprendė, kad vilniečiams reikia dozuoti Dievo žodį?

■ **Sausio 19 d.** (šeštadienį) Biržų „Širvėnos“ kino ir pramogų centro salėje buvo sukviestas onkoklubo „Stenkimės nugalėti ligas“ susirinkimas, kuriame dalyvavęs kun. R.

Mikalauskas gavo dovanų klubo moterų numegztas baltas pirštines. Kunigas susirinkusiems dėkojo, sakydamas: „Gerai, kad jūs neverkiate, nesiskundžiate, kad kaunatės už gyvenimą. Šiandien jūsų renginyje man nušvito Biržai. Dabar ir kėdainiškiam patarsiu, kaip su nelaimė kovoti. Ir paprastuose dalykuose gali slypėti Viešpaties planas“. Klubo nariams jis linkėjo Dievo palaimos ir sugebėjimo iš paprastų dalykų padaryti stebuklus.

■ **Sausio 21 – 25 d.d. - Maldų už krikščionių vienybę savaitė** šįmet aplenkė Vilniaus reformatus: nedalyvavome šv. Jonų bažnyčioje vykusiose pamaldose. Biržuose pirmosios pamaldos /sausio 21 d. – pirmadienį/ įvyko ev. reformatų bažnyčioje, sekančias dienas – ev. sekmininkų maldos namuose, Jungtinės metodistų bažnyčios namuose ir užbaigta savaitės pabaigos pamaldomis katalikų šv. Jono Krikštytojo bažnyčioje. Biržiečiai gausiai dalyvavo ekumeninėse maldose už krikščionių vienybę.

Ta proga diak. T. Šernas buvo pakviestas į Katalikų radio Mažosios studijos laidą „Dievo žodis“.

■ **Gruodžio 25 d. įvykusiuose Vilniaus ev. reformatų parapijos seniūnijų rinkimuose išrinkta iš 14-os asmenų parapijos taryba sausio 7 d. išsirinko valdybą. Parapijos valdybos pirmininke išrinkta Irena Petrylienė, pavaduotoju – Raimundas Natka.**

■ Prie Vilniaus reformatų bažnyčios veikia *protestantiškos literatūros knygynėlis*, vadovaujamas Vidos Jurkovič - Kasakaitytės. Taip pat prekiaujama ir *muzikos įrašais*.

■ **Parapijos namuose** darbo dienomis 9 -14 val. ir po pamaldų veikia **bibliotekėlė**, vadovaujama Kolegijos sekretorės.

Lietuvos reformatų kunigų telefonai:

Senjoras kun. Petras Čepas gyv. Medeikiuose tel. 8~220 5 85 77,
kun. Rimas Mikalauskas gyv. Biržuose mob. 8~286 6 63 83,
kun. Kęstutis Daugirdas (šiuo metu tęsia doktorantūros studijas) mob. 8~286 6 70 07,
diak. Tomas Šernas gyv. Vilniuje tel. 23 18 10 ir mob. 8~287 5 68 46.

Parapijos vadovybės telefonai:

Valdybos pirmininkė
Irena Petrylienė
tel. 73 57 11 d.
mob. 8~282 4 19 94,
Valdybos pirmininkės pavaduotojas
Raimundas Natka
tel. 25 32 02
mob. 8~298 2 04 30,
Seniūnai:
Vida Cupreva 36 32 24 d.,
Dalija Gudliauskienė 42 91 18,
Donata Indriūnaitė 34 28 24,
Angelina Kamčiatnienė 73 37 57,
Rūta Kėželytė 76 85 37,
Danutė Pranulienė 63 32 72,
Otilija Vaitkevičienė 41 34 52.

Korektorė

Dalia Pronskietytė
tel. 23 74 44

Parengė

Dalija Gudliauskienė
el. paštas: Dalija@mail.lt

Maketavo

Elona Balčiūnaitė
mob. 8~288 4 54 99